

Plnění za jiného a bezdůvodné obohacení

Plnění za jiného nemusí být pouze na základě smlouvy, ale rovněž na základě sjednané zálohy ve smyslu § 498 obč. zák.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Cdo 4244/2007, ze dne 26.11.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně B. i. spol. s r.o., zastoupené advokátem, proti žalované D.Ch. A. B. s.r.o., zastoupené advokátkou, o zaplacení 2 824 706 Kč s příslušenstvím, vedené u Městského soudu v P. pod sp. zn. 51 Cm 343/98, o dovolání žalované proti rozsudku Vrchního soudu v P. ze dne 22. února 2007, č.j. 2 Cmo 142/2006-164, tak, že rozsudek Vrchního soudu v P. ze dne 22. února 2007, č.j. 2 Cmo 142/2006-164, a rozsudek Městského soudu v P. ze dne 9. března 2004, č.j. 51 Cm 343/98-113, se zrušují a věc se vrací Městskému soudu v P. v k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Vrchní soud v P. rozsudkem ze dne 22. února 2007, č.j. 2 Cmo 142/2006-164, potvrdil rozsudek Městského soudu v P. ze dne 9. března 2004, č.j. 51 Cm 343/98-113, kterým bylo žalované uloženo zaplatit žalobkyni částku 2 824 706 Kč s 18% úrokem z prodlení od 1. 10. 1996 do zaplacení a nahradit náklady řízení; zároveň rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Ztotožnil se s právním závěrem soudu prvního stupně, že žalobkyně, resp. její právní předchůdkyně, bez právního důvodu převedla na účet žalované částku 2 824 706 Kč a žalované tak vzniklo bezdůvodné obohacení podle § 451 občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“), které je povinna žalobkyni vydat, včetně úroků z prodlení podle § 517 obč. zák. a nař. vl. 142/1994 Sb., ve znění k době počátku prodlení, za nezaplacení požadované částky včas. Odvolací soud při právním posouzení věci vyšel ze skutkových zjištění, že žalovaná na uvedenou částku dne 17. 4. 1996 vystavila fakturu č. 720477 znějící na P. z. s., a.s., a že mezi touto stanicí a žalovanou byla uzavřena dne 25. 6. 1996 Dohoda o dodávce výrobků M.-B., jejímž předmětem byla dodávka automobilů, v níž, jakožto kupní smlouvě podle § 409 obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“), však bylo pouze konstatováno, že zálohová faktura č. 720477 ve výši 2 824 706 Kč byla uhrazena společností M. I. a.s. (předchůdkyní žalobkyně) na základě smlouvy o budoucí leasingové smlouvě s P. z. s. a.s. K uzavření leasingové smlouvy ale nedošlo, stejně jako k uzavření kupní smlouvy ohledně koupě sanitních vozidel. Z uvedeného odvolací soud dovodil, že právní předchůdkyně žalobkyně, která předmětnou fakturu uhradila, neprovedla tuto úhradu s vědomím, že tak činí za P. z. s., a.s., neboť v době úhrady bylo již jednáno o uzavření leasingové smlouvy, proto platba 2 824 706 Kč nemohla být plněním za jiného (za P. z. s., a.s.). Mimoto P. z. s. a.s. neměla v dané době žádnou závazkovou povinnost se společností M. I. a.s. (předchůdkyní žalobkyně), ani se žalovanou, a ani žádnou povinnost ze zákona zálohovou fakturu uhradit. Odvolací soud uzavřel, že důvod platby na straně právní předchůdkyně žalobkyně ve prospěch žalované ve výši 2 824 706 Kč neexistoval z žádného právního důvodu, proto má žalobkyně právo na vrácení uvedené částky.

Proti tomuto rozsudku podala žalovaná dovolání, jehož přípustnost dovozuje z § 237 odst. 1 písm. b) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) a dovolává se důvodů podle § 241a odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř. Namítá nesprávnost skutkového závěru odvolacího soudu, že mezi P. z. s. a.s. a žalovanou v době úhrady 2 824 706 Kč neexistoval žádný závazkový vztah, z něhož by vznikla

povinnost uhradit uvedenou částku, a že důsledkem tohoto nesprávného skutkového zjištění bylo i nesprávné právní posouzení. Poukazuje na to, že odvolací soud pominul obsah faktury č. 720477 ze dne 17. 4. 1996 a zápisu z jednání dne 6. 5. 1996, z nichž je zřejmé, že mezi žalovanou a P. z. s. a.s. došlo k uzavření smlouvy o dodávce sanitních vozidel za dohodnutou cenu a že M. I. a.s. (předchůdkyně žalobkyně) předmětnou fakturu vystavenou žalovanou na P. z. s. a.s. za tuto stanici uhradila. Společnost M. I. a.s. tak plnila na základě dohody všech uvedených třech subjektů smluvní závazek za P. z. s. a.s. ve prospěch žalované. Z toho dovolatelka dovodila, že podle § 454 obč. zák. vznikl žalobkyni nárok na vydání bezdůvodného obohacení vůči P. z. s. a.s. a nikoliv vůči žalované. Dále se domnívá se, že pro právní posouzení je podstatné, že v době, kdy společnost M. I. a.s. se zavázala k financování vozidel na základě leasingové smlouvy, ještě vozidla nebyla vyrobena, vlastnické právo k nim nemohlo být nabyto, proto žalovaná uzavřela dne 25. 6. 1996 s P. z. s. a.s. smlouvu o dodávce sanitních vozidel za dohodnutou cenu s tím, že po vyrobení vozidel buď dojde k převodu práv a povinností z uzavřené smlouvy o budoucí leasingové smlouvě, anebo bude nahrazena kupní smlouvou mezi žalovanou a P. z. s. a.s. Pokud předchůdkyně žalobkyně poskytla před uzavřením kupní smlouvy zálohu na plnění ze smlouvy o dodávce výroků, je tato záloha splátkou na budoucí smluvní plnění a tedy zálohou podle § 498 obč. zák. Dovolatelka proto namítá, že zaplacení zálohy není možno považovat, jak nesprávně dovodil odvolací soud, za plnění bez právního důvodu a za bezdůvodné obohacení žalované na úkor žalobkyně, ale za plnění za jiného, co ten po právu na základě smlouvy měl plnit sám. Dovolatelka navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu i soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalobkyně ve vyjádření k dovolání žalované především poukazuje, že dovolání není přípustné podle § 237 odst. 1 písm.b) o. s. ř., jak se dovolatelka nesprávně domnívá, neboť důvodem zrušení dřívějšího rozsudku soudu prvního stupně byla jeho nepřezkoumatelnost, tudíž soud prvního stupně nebyl vázán právním názorem odvolacího soudu. Žalobkyně má za to, že neexistuje ani důvod pro přípustnost dovolání žalované podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., neboť postrádá předpoklad přípustnosti dovolání, spočívající v zásadním právním významu rozhodnutí odvolacího soudu. Konstatuje, že podstatnou náležitostí kupní smlouvy je cena a domnívá se, že žalované se nepodařilo prokázat, že by žalovanou poukazovaná dohoda o dodávce sanitních vozidel splňovala náležitosti kupní smlouvy a byla podkladem pro smluvní plnění. Je přesvědčena, že odvolací soud správně vyšel ze závěru, že v době plnění neexistoval žádný smluvní ani zákonný požadavek pro plnění, a že plnění předchůdkyně žalobkyně je plněním bez právního důvodu, které je povinna žalovaná žalobkyni vydat. Navrhla, aby dovolací soud dovolání žalované odmítl.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) jako soud dovolací (§ 10a zákona o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě uvedené v § 240 odst. 1 o. s. ř. k tomu oprávněnou osobou (žalovanou) řádně zastoupenou advokátkou (§ 241 odst. 1, 4 o. s. ř.), se zabýval nejdříve otázkou, zda je dovolání v dané věci přípustné.

Podle ustanovení § 236 o. s. ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu ve věci samé je dovolání přípustné za podmínek uvedených v § 237 odst. 1 písm. b) a písm. c) o. s. ř.

Podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl jinak než v dřívějším rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil. O takový případ se v dané věci nejedná, protože soud prvního stupně nebyl vázán právním názorem odvolacího soudu, který jeho dřívější rozhodnutí zrušil. Přichází proto v úvahu pouze přípustnost dovolání, jejíž podmínky stanoví § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Ta je dána tehdy, pokud dovolání není přípustné podle písmena b) tohoto ustanovení a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené

rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Pro úsudek dovolacího soudu, zda rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam či nikoli, jsou relevantní jen ty právní otázky, na kterých napadené rozhodnutí spočívá, které mají obecný přesah a jejichž posouzení odvolacím soudem dovolatel napadl.

Otázku, zda dovoláním napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam, dovolací soud řeší jako otázku předběžnou (nevydává ohledně ní žádné rozhodnutí) a jeho kladně vyjádřeným závěrem se podané dovolání stává přípustným.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání je podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné, neboť právní otázka zálohy podle § 498 obč. zák. a bezdůvodného obohacení podle § 451 obč. zák. byla v napadeném rozhodnutí odvolacího soudu posouzena v rozporu s hmotným právem. Byl tak naplněn uplatněný dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., kterým je pochybení soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav, tedy případ, kdy byl skutkový stav posouzen podle jiného právního předpisu, než který měl být správně použit.

Podle § 498 obč. zák. na to, co bylo dáno před uzavřením smlouvy některým účastníkem, hledí se jako na zálohu.

Dovolací soud dospěl k závěru, že odvolací soud ze skutkových zjištění nečinil správný právní závěr. Je třeba konstatovat, že odvolací soud vyšel ze zjištění, že žalovaná dne 17. 4. 1996 na částku 2 824 706 Kč vystavila fakturu č. 720477 znějící na První záchrannou stanici, a.s., když mezi touto stanicí a žalovanou byla uzavřena dne 25. 6. 1996 dohoda o dodávce výrobků M.-B., jejímž předmětem byla dodávka automobilů, v níž, jakožto kupní smlouvě podle § 409 obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“), bylo zároveň konstatováno, že zálohová faktura č. 720477 ve výši 2 824 706 Kč byla uhrazena společností M. I. a.s. (předchůdkyní žalobkyně). Z těchto skutkových zjištění vyplývá, že předchůdkyně žalobkyně vědomě žalované zaplatila za kupující společnost P. z. s., a.s. zálohu ve smyslu § 498 obč. zák. Vyfakturovanou částku žalobkyně žalované zaplatila na základě jednání s P. z. s., a.s. a na základě smlouvy o budoucí leasingové smlouvě uzavřené mezi žalobkyní a kupující P. z. s., a.s. dne 6. 5. 1996. Dovolatelce je nutno dát za pravdu, že žalobkyně tedy neplnila bez právního důvodu, ale za kupující ve smyslu § 454 obč. zák. Odvolací soud pominul, že plnění za jiného nemusí být pouze na základě smlouvy, ale rovněž na základě sjednané zálohy ve smyslu § 498 obč. zák. Žalobkyně tak nemůže požadovat z titulu bezdůvodného obohacení ve smyslu § 451 obč. zák. vrácení poskytnuté zálohy zaplacené za kupující společnost, P. z. s., a.s., po žalované, byla-li žalované zaplacená záloha na kupní cenu smlouvy a došlo-li k uzavření kupní smlouvy.

Rozhodnutí odvolacího soudu tedy bylo vydáno v rozporu s hmotným právem, a proto Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu podle ustanovení § 243b odst. 2 věty za středníkem o. s. ř. zrušil; jelikož důvody, pro které byl rozsudek odvolacího soudu zrušen, platí i pro rozsudek soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i rozsudek soudu prvního stupně a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušeni řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)